

Gmina Trzyciąż. Sołectwa.

W skład Gminy Trzyciąż w Powiecie Olkuskim wchodzi sołectwa:

Glanów,
Imbramowice,
Jangrot,
Małyszycy,
Michałówka,
Milonki,
Podchybie,
Porąbka,
Sucha,
Ściborzyce,
Tarnawa,
Trzyciąż,
Zadroże,
Zagórowa.

Glanów.

Wieś została lokowana na prawie średzkim w 1295 r. Wówczas rycerz Mikołaj oddał tę wieś Pawłowi – mieszczaninowi ze Skąty.

Glanów pod koniec XVI w. należał do **klasztoru norbertanek w Imbramowicach**.

Wieś znajduje się na przepięknym terenie **Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego** (leżącego w szerokiej, urodzajnej dolinie rzeki **Dłubni**, zasilanej z licznych **źródeł**).

Przez Glanów płynie **potok Dłubienka**.

Występują tu **jurajskie (oksfordzkie 157,3 – 163,5 mln lat) skały wapienne, wyniosłe twardestwie**, świetnie nadające się do uprawiania **alpinizmu**.

Wśród nich widoczne są **piaskowce i wapień kredowe (cenoman - 93,9 – 100,5 mln lat i turon - 89,8 – 93,9 mln lat)**, jak również **piaski albu (100,5 – 113,0 mln lat)**.

Wieś stanowi niezwykle cenny obszar nadający się do badań **geologicznych**, szczególnie **paleontologicznych** (dotyczących badania organizmów kopalnych, pogranicze biologii i geologii).

Podczas **powstania styczniowego** w 1863 r. miała miejsce **potyczka powstańców przeważającą siłą wojsk carskich, podczas której powstańcy obronili dwór, co uwiecznił w swoim obrazie Artur Grottger**. Podczas obrony dworu zginął jego dzierżawca Glanowa - Leon Rutkowski.

Dwór w Glanowie pochodzi z 1786 r. Jest murowany z kamienia wapiennego, parterowy na rzucie prostokąta, z poddaszem, dwutraktowy, siedmioosiowy, z centralnym, klasycystycznym gankiem kolumnowym, pokryty łamanym, polskim dachem.

W 1923 r. został przebudowany na styl modernistyczny.

Dwór jest otoczony **parkiem krajobrazowym** z XIX w. Rosną tu m. in. klony (wzdłuż alei dojazdowej) i robinia (na wschodniej granicy parku).

Nieopodal dworu znajdują się **zabudowania dworskie**: drewniana wozownia, dwie drewniano-murowane stodoły, spichlerz oraz budynek mieszkalno-gospodarczy.

Glanów leży na **Szlaku Architektury Drewnianej w Małopolsce**.

Imbramowice.

Nazwa wsi pochodzi od imienia męskiego Imbram.

W 1595 r. wieś należała do kasztelana sandomierskiego Stanisława Tarnowskiego.

Podczas powstania styczniowego, 15 sierpnia 1863 r. miała miejsce **bitwa stoczona przez braci Gustawa i Edwarda Habichów z wojskami carskimi**, w której poległo 42 powstańców, którzy zostali pochowani na starym cmentarzu.

Na imbramowickim cmentarzu spoczywają też szczątki **Romów, których Niemcy zamordowali 2 lutego 1943 r.**

W Imbramowicach znajdują się **zabytki: klasztor i kościół norbertanek; kościół parafialny pw. Św. Benedykta Opata** z 1732 – 1736 r. z dzwonnica; stary cmentarz z połowy XIX w.; **kapliczka słupowa** z XVIII w.

Obok kościoła parafialnego rośnie **lipa – pomnik przyrody.**

Wieś leży na terenie **Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego** nad rzeką Dłubnią.

Klasztor Sióstr Kanoniczek Regularnych Zakonu Premonstratensów – nazywanych norbertankami – od imienia założyciela zakonu – Św. Norberta i **Sanktuarium Męki Pańskiej.**

To **jeden z najstarszych klasztorów żeńskich w Polsce i jeden z dwóch działających w kraju domów norbertańskich** (oprócz Klasztoru Sióstr Norbertanek w Krakowie na Salwatorze).

W imbramowickim klasztorze znajduje się **łaskami słynący obraz Pana Jezusa Cierpiącego.**

We wsi znajdują się także: **kapliczka przydrożna z figura Chrystusa Frasobliwego z XVIII w.; kapliczka przydrożna – latarnia.**

Jangrot.

Wieś założono po przed 1440 r. po likwidacji praw miejskich.

Wieś pod koniec XVI w. należała do biskupstwa krakowskiego.

Pierwotna nazwa to Biskupice, ale **biskup krakowski Jan Grot** w ok. 1340 r. zmienił ją na swoje imię i nazwisko – stąd Jangrot.

W latach 1629 - 1632 **probostwo pełnił tu Jan Brożek – wybitny matematyk, profesor Uniwersytetu Krakowskiego.**

Ważnym wydarzenie z historii Jangrota było podczas **Insurekcji Kościuszkowskiej stacjonowanie tu w 1794 r. szwadronów II Brygady Kawalerii Narodowej** dowodzonych przez por. Ksawerego Monasterskiego.

Obecny murowany kościół stoi na miejscu kościoła z 1355 r. (zbudowanego przez biskupa Jana Grota) i późniejszego drewnianego kościoła z 1519 r.

Kościół parafialny pw. Świętego Jana Chrzciciela z 1822 – 1824 r. jest zbudowana z cegły, w stylu neobizantyjskim. Znajduje się tutaj **zabytkowe wyposażenie, m. in.:** pięć ołtarzy – główny z 1892 – 1893, ołtarz boczny św. Rodzina z XVI w., dwa ołtarze boczne z obrazami, posąg Chrystusa Zmartwychwstałego z początku XVI w., posąg św. Marcina z II poł. XVI w., kielichy z 1636 i 1695 r, konfesjonały, krucyfiks z II poł. XIV w.; organy z 1887 r.

Obok kościoła stoi **murowana dzwonnica z dzwonem** z 1557 r.

Stoi tu także murowana **kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena** z 1762 r.

Wieś leży na **pofalowanym i pagórkowatym terenie.**

Na **Małym Kańcu** wybija **źródło, z którego bierze początek rzeka Dłubnia.**

Nieopodal Jangrota znajduje się **Park Krajobrazowy z rezerwatem „Michałowiec”**, gdzie żyje objęty ochroną **obuwik pospolity.**

Na terenie wsi odkryto **ślad pobytu człowieka z młodszej epoki kamienia – liczące ok. 5 tys lat porfirowe żarna.**

Małyszycze.

Wieś istnieje od II poł. XIII w.

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1257 r. z dokumentu napisanego w języku łacińskim.

Michałówka.

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1530 r. W końcu XVI w wieś należała do biskupstwa krakowskiego.

Znajduje się tu **kaplica** z 1740 r. Nieopodal wsi leży **rezerwat florystyczny „Michałowiec”** ze stanowiskiem **rośliny chronionej – storczyka – obuwika pospolitego**.

Milonki.

Milonki to dawny zespół folwarczny z 1866 r.

Porąbka.

W końcu XVI w wieś należała do biskupstwa krakowskiego. **Nazwa wsi** pochodzi od porębu lasów, które według legendy, rosły na terenie Porąbki.

Niegdyś wieś należała do rodu Śreniawitów.

Dawniejsze jej nazwy, to: Poręba Jaszkowa (1434 r.), Poręba Mała – tj. Porąbka (1434 r.).

We wsi stoi **zabytkowa studnia**.

Sucha.

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1387 r. Za czasów Jana Długosza wieś należała do biskupstwa krakowskiego.

W 1429 r. miał o Suchą miejsce spór pomiędzy podkomorzym krakowskim Piotrem Szafrąncem z biskupem Zbigniewem Oleśnickim, ponieważ podkomorzy nieprawnie zajął tę wieś.

We wsi działa OSP.

Ściborzyce.

Znajduje się tu **pomnik przyrody – wywierzysko skalne – źródło pulsujące „Jordan”** nieopodal **kapliczki**, które – według legendy – posiada **właściwości uzdrawiające**. Ze źródła wybija krystalicznie czysta woda, dlatego źródło posiada **zabarwienie szmaragdowe**.

Efektownie tryskająca ze źródła woda powoduje pulsujący ruch warstwę białego mułku.

Źródło jest **wydajne** – wypływająca z niego woda natychmiast tworzy obfity potok.

Należy ono do **najpiękniejszych** w Wyżynie Małopolskiej.

Wokół źródła ma powstać **rezerwat krajobrazowy „Źródło Jordana”**.

Wieś znajduje się **w dolinie rzeki Dłubni**.

W 1252 r. należała do braci: Ścibora (Czcibora) i Strachoty, którzy w tymże roku sprzedali wieś klasztorowi Cystersów w Szczyrzycu.

We wsi znajduje się dziewiętnastowieczna siedziba Popielów - **piętrowy pałac** u podnóża **rozległego wzgórza**.

Pałac jest czterokondygnacyjny, z wysokim, czterospadowym dachem, na planie zbliżonym do kwadratu, okna prostokątne, w części zamurowane. Ściany są ozdobione detalami architektonicznymi z jasnego kamienia i tynku.

Na terenie kompleksu dworskiego znajdują się obecnie częściowo zachowane stawy.

Tarnawa.

Wieś została założona w 1242 r. na prawie niemieckim. **Folwark** w Tarnawie należał do **klasztoru sióstr norbertanek**. **Dwór w Tarnawie** wybudowano w 1784 r.

Do **zespołu dworsko – parkowego** wchodzi: klasycystyczny dwór Novaków drewniano-murowany, oficyna z przełomu XVIII i XIX w., budynki gospodarcze- stajnia, stodoła i kurnik z przełomu XVIII i XIX w., czterohektarowy park z **licznymi pomnikami przyrody**, stawy.

Dwór jest drewniany, otynkowany, w środkowej części murowany, na planie prostokąta, dwutraktowy, z frontowym gankiem kolumnowym.

W parku znajdują się m. in. dwie polany, kilka wewnątrz krajobrazowych, sad. Przeważa drzewostan liściasty.

Do dworu wiedzie aleja lipowa. Po jej obu stronach znajdują się stawy.

Trzyciąż.

Trzyciąż to wieś znajdująca się w gminie Trzyciąż w powiecie olkuskim.

Początki Trzyciąża datują się na 1228 r.

Na początku była to osada położona wśród lasów.

W XIII w. Trzyciąż przeszedł wskutek nadania na własność **klasztoru sióstr Norbertanek**.

W 1275 r. nadano Trzyciążowi przywilej lokacyjny na prawie niemieckim.

W 1265 r. **Trzyciąż najechali Tatarzy**, wskutek czego we wsi rozgorzały walki, podczas których połowa ludności została zamordowana i wiele mieszkańców zostało wziętych w jasyr.

W związku ze znacznym ubytkiem ludności wskutek najazdu tatarskiego, wieś ponownie zaludniono, sprowadzając kolonistów.

Nowi osadnicy wykarczowali lasy a nieużytki przekształcili na znaczne połacie ziemi uprawnej.

W 1703 r. **Szwedzi podczas najazdu** spalili większość chałup a mieszkańcom zrabowali dobytek.

Po upadku powstania styczniowego w 1863 r. klasztor Norbertanek i Trzyciąż zostały przekazane przez cara Rosji cesarskiemu generałowi.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, dobra te przejął Sejmik w Olkusz. Folwark został w 1921 r. przemianowany na Szkołę Rolniczą.

W 1944 r. w czasie okupacji niemieckiej, **działał we wsi 116. Pułk piechoty Armii Krajowej**.

Trzyciąż leżał na **dawnym szlaku komunikacyjnym** - „Drodze Królewskiej”: Kraków – Skąta – Wolbrom – Pilica – Częstochowa, biegnącym **wąwozem Karboń (obecna Karbania)**.

Na tym trakcie znajdowały się myta i karczmy, wśród których największa z nich to karczma „Zbójcka”, dzisiaj nieistniejąca.

Zadroże,

Można tu podziwiać **zabytkowy kościół parafialny pw. Świętego Marcina**. Pierwsza o nim wzmianka pojawia się w 1325-27 r. Pierwotnie był drewniany a obecnie jest murowany. Do wyposażenia kościoła należą m. in.: nowy ołtarz główny z obrazem Matki Boskiej, ołtarz boczny, wczesnobarokowy z dopełnieniami z 1933 r., chrzcielnica barokowa, murowana z XVII w., gotycko-renesansowe skrzydła tryptyku z pierwszej połowy XVI w.,

wczesnobarokowy obraz św. Anny Samotrzeć z małym Janem Chrzcicielem, krucyfiksy – jeden barokowy i dwa rokokowe, monstrancja, kielich wczesnobarokowy z pierwszej połowy XVII w. a w zakrystii – dwa posągi świętych.

We wsi znajduje się także zabytkowy cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej.

Zagórowa.

Pierwsza wzmianka pochodzi z 1275 r. Była to własność duchowna.
Znajdują się tu **ślady wczesno-średniowiecznego grodziska Wiślan** z VIII – IX w.

Na terenie Gminy Trzyciąż znajdują się m. in. zabytki, pomniki przyrody i jedne z najpiękniejszych i najbardziej wydajnych źródeł. Zasilają one rzekę Dłubnię. To malownicza gmina, którą warto odwiedzić.

Źródła:

- Gmina Trzyciąż, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://gminatrzydziaz.pl/gmina/historia-i-zabytki/ciekawostki-historyczne>>;
- Trzyciąż (gmina), [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <[https://pl.wikipedia.org/wiki/Trzydzi%C4%85%C5%BC_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Trzydzi%C4%85%C5%BC_(gmina))>;
- Glanów, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Glan%C3%B3w>>;
- Dłubniański Park Narodowy, [online], [dostęp: 02 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <https://pl.wikipedia.org/wiki/D%C5%82ubnia%C5%84ski_Park_Krajobrazowy>;
- Zespół dworski, Glanów – Zabytek.pl, oprac. Tomasz Woźniak, OT NID w Krakowie, Zespół dworski. Glanów, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://zabytek.pl/pl/obiekty/glanow-zespol-dworski>>;
- Glanów – Szlak Architektury Drewnianej w Małopolsce, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<http://www.drewniana.malopolska.pl/?page=obiekty&id=45>>;
- Imbramowice (województwo małopolskie); [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <[https://pl.wikipedia.org/wiki/Imbramowice_\(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Imbramowice_(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie))>;
- Klasztor Sióstr Norbertanek Sanktuarium Meki Pańskiej w Imbramowicach, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<http://n.tjmedia.pl/>>;
- Jangrot, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Jangrot>>;
- Olgerd Dziechciarz, Jangrot – Przegląd Olkuski, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://przeglad.olkuski.pl/jangrot/>>;
- Małyszycy,); [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Ma%C5%82yszycy>>;
- Michałówka, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <[https://pl.wikipedia.org/wiki/Micha%C5%82%C3%B3wka_\(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Micha%C5%82%C3%B3wka_(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie))>;
- Porąbka (powiat olkuski), [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <[https://pl.wikipedia.org/wiki/Por%C4%85bka_\(powiat_olkuski\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Por%C4%85bka_(powiat_olkuski))>;
- Ściborzycy, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Aciborzycy>>;
- B. Sanocka, Dwór Popielów i źródło „Jordan” w Ściborzycach, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://dniedzictwa.pl/dwor-popielow-i-zrodlo-jordan-w-sciborzycach/>>;
- Tarnawa (powiat olkuski), [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <[https://pl.wikipedia.org/wiki/Tarnawa_\(powiat_olkuski\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Tarnawa_(powiat_olkuski))>;
- Oprac. Tadeusz Śladzikowski, Zespół Dworsko-parkowy. Tarnawa – Zabytek.pl, [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://zabytek.pl/pl/obiekty/tarnawa-zespol-dworsko-parkowy>>;

-Tarnawa – Polskie Zabytki – Katalog zamków, pałaców i dworków, [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < <http://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/3062/Tarnawa/>>;

-Powiat Olkuski, pod red. Olgerda Dziechciarza, Starostwo Powiatowe w Olkuszu, skład i druk Grafpress, Olkusz;

-Powiat Olkuski, [online], [dostęp: 08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_olkuski>;

-Trzyciąż, [online], [dostęp:08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Trzyci%C4%85%C5%BC>>;

-Trzyciąż (gmina), [online], [dostęp:08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < [https://pl.wikipedia.org/wiki/Trzyci%C4%85%C5%BC_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Trzyci%C4%85%C5%BC_(gmina))>;

-Zadroże (województwo małopolskie), [dostęp:08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: < [https://pl.wikipedia.org/wiki/Zadro%C5%BCe_\(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Zadro%C5%BCe_(wojew%C3%B3dztwo_ma%C5%82opolskie))>;

-Zagórowa, [online], [dostęp:08 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Zag%C3%B3rowa>>.

Oprac. Iwona Rams